

nx291167
Huybergen
cult

CULTUURHISTORISCHE INVENTARISATIE PROVINCIE NOORD-BRABANT

GEMEENTE HUIJBERGEN

INHOUD

1.	Woord vooraf	3
2.	Criteria	4
3.	Werkwijze	
4.	Historische karakteristiek van Huijbergen	7
	Landschap	
	Nederzettingen	
	Bebouwingen en groenelementen	
5.	Overzicht van straten, gebouwen en groenelementen	13
6.	Literatuurlijst	19
7.	Kaart gemeente Huijbergen	

1. WOORD VOORAF

Dit rapport over Huijbergen maakt deel uit van de serie cultuurhistorische inventarisaties van Noord-Brabant. Het geeft per gemeente een overzicht van de waardevolle nederzettingen, gebouwen en groenelementen in de steden en dorpen van de provincie.

De snelle en vaak ingrijpende veranderingen in het Brabantse cultuurlandschap hebben de totstandkoming van een dergelijk overzicht urgent gemaakt. Ondanks vervlakking en schaalvergroting bezit elke gemeente een eigen karakter in de bebouwing van de kern of het buitengebied. We doelen daarbij zeker niet alleen op de erkende monumentale gebouwen, maar evenzeer op de boerderijen, woonhuizen, fabrieksgebouwen, bruggen en sluizen, wegwegen of een ijzeren sierhek en dorpslinde. Ook nieuwere zaken van kort voor en na de tweede wereldoorlog vragen hier en daar de aandacht.

Elementen uit het verleden kunnen als essentieel beschouwd worden voor de verscheidenheid en herkenbaarheid van het heden, en daarmee voor de leefbaarheid in het algemeen.

Na het monumentenjaar 1975 heeft het provinciebestuur besloten om de cultuurhistorisch waardevolle bebouwing van de provincie vast te doen leggen. Hiervoor is in 1976 de "Inventarisatiecommissie Brabantse Monumenten" ingesteld. In deze commissie waren onder voorzitterschap van gedeputeerde drs. Y.P.W. van der Werff vertegenwoordigd: de Provinciale Planologische Dienst, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Stichting Het Brabants Landschap, de Provinciale Commissie Noord-Brabant van de Bond Heemschut, de Stichting Menno van Coehoorn, de Stichting Huis en Hoef van Brabant, de Boerderijcommissie van Brabants Heem, de Werkgroep Monumenten en Musea van de Culturele Raad, de Historische sectie van het Provinciaal Genootschap, de Stichting Monumentenwacht, de Kring van Archivarissen, de Stichting tot behoud van Monumenten van Bedrijf en Techniek in het Zuiden des Lands, de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en enkele deskundigen à titre personnel. In een later stadium is het voorzitterschap overgenomen door Gedeputeerde drs. J.M. van der Hart.

In september 1979 is een drietal inventarisatoren aangesteld om een werkmodel te ontwikkelen en veldwerk en rapportage te verrichten. In 1982 is de I.B.M. opgeheven waarna de begeleiding van het project aan de pas benoemde Provinciale Monumenten Commissie is overgedragen. Het rapport dat voor u ligt vertegenwoordigt een momentopname van een steeds voortschrijdend proces van veranderingen in de bebouwde omgeving.

Onderzoek en veldwerk vonden plaats in 1986 en werden verricht door drs A.J.C. van Leeuwen, drs. N.C.M. Maes en H.Th.M. Ruiter, arch. HBO.

Wijzigingen die zich na deze datum voordeden, konden om organisatorische redenen niet meer in deze uitgave worden verwerkt.

's-Hertogenbosch, april 1988.

2. CRITERIA

Uit de vele objecten die voor inventarisatie in aanmerking kwamen, moest uiteraard een keus worden gedaan. Dat gebeurde aan de hand van een aantal criteria, die verder in dit hoofdstuk groepsgewijs worden omschreven.

Bij deze criteria wordt het bindend element in veel gevallen gevormd door de "historische karakteristiek" van de nederzetting. Wat wordt daaronder verstaan?

Een nederzetting is, in de hier gebruikte terminologie, een geheel van bebouwing, percelen, wegen en waterlopen, dat in de loop der tijd een meer of minder samenhangende vorm heeft opgeleverd. Het eigen karakter van een nederzetting is het produkt van een - al dan niet geleidelijke - historische ontwikkeling, die in vele gevallen tot op de dag van vandaag valt af te lezen, zowel aan het ruimtelijk patroon als aan de bebouwing zelf. Dat geldt in beginsel net zo goed voor een oud akkerdorp, als voor een moderne nieuwbouwwijk.

Op zeker moment leidt een reeks van ontwikkelingen tot een situatie, waar de nederzetting voor ons gevoel een uitgesproken eigen vormidentiteit bereikt. Dát moment bepaalt de "historische karakteristiek" van de nederzetting, die dus als het ware de optel- en aftreksom is van een reeks structuurbepalende en structuurversturende ingrepen.

De invloed van dat moment kan zich, meer of minder nadrukkelijk zichtbaar, vaak uitstrekken tot het moment van nu. Zo is voor de landelijke nederzettingen tussen Oirschot en Best de situatie rond het midden van de vorige eeuw nu nog steeds beeldbepalend. Vandaar dat het moment van de historische karakteristiek ook omstreeks dat tijdstip is gekozen. Zowel de middeleeuwse aanleg, als de wijzigingen van na 1850 zijn daarbij als wezenlijke bestanddelen aan te merken. Een heel ander voorbeeld is de oude vestinggordel van Bergen op Zoom. Daar is een essentieel element in de historische karakteristiek, zoals die rond 1800 bestond, thans niet meer afleesbaar. In die tijd werd de stad sterk gedomineerd door haar uitgebreide vestingswerken. Sinds die echter aan het eind van de vorige eeuw zijn ontmanteld, wordt het huidige beeld bepaald door een parken-, straten- en bebouwingsgordel, die rond 1920 hun uiteindelijke vorm kregen. Daarmee is de historische karakteristiek van ca. 1800 nu dus niet meer relevant voor dit deel van de stad. Die van rond 1920 echter des te meer.

Tegen de achtergrond van deze historische karakteristiek zijn alle objecten afzonderlijk getoetst aan de volgende criteria:

o Architectonische en kunsthistorische criteria

- het object is een goed voorbeeld van een bepaalde stijl of bouwtrant, of van het werk van een bekend architect, stedenbouwkundige of kunstenaar
- het object is gaaf qua stijl en detaillering
- het object vertegenwoordigt een unieke (bouw) techniek, (bouw)-type of is typerend voor de ontwikkeling van de industriële techniek
- het object heeft esthetische waarde op grond van de vorm en detaillering van exterieur en/of interieur.

o Planologische, landschappelijke en stedenbouwkundige criteria

- het object vormt samen met bijgebouwen, kleine artefacten en erfbepanting of tuinaanleg een karakteristiek geheel
- het object maakt deel uit van een groter historisch geheel of complex
- het object sluit, met name in historisch en geomorfologisch opzicht, aan bij het landschap
- het object maakt deel uit van een gebied met een grote continuïteit, waardoor het historisch patroon van verkaveling, wegen en waterlopen goed geconserveerd is gebleven
- het object vormt een onderdeel van een historische stedenbouwkundige structuur of een historisch nederzettingstype
- het object is karakteristiek voor stad, dorp of streek.

o Sociaal- en cultuurhistorische criteria

- aan het object zijn historische herinneringen verbonden in de ruimste zin van het woord
- het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale of economische geschiedenis
- het object is representatief voor een bepaalde fase in de ontwikkeling van dorp, stad of streek.

Afhankelijk van de situatie en de aard van het object, was het ene criterium bij de selectie meer bepalend dan het andere.

Zo kan men zich voorstellen dat bij een eenvoudig voorbeeld van landelijke bouwkunst criteria als type, bouwtechniek, samenhang met de directe of bredere omgeving, historische verkaveling en patroon van wegen en waterlopen, meer gewicht in de schaal werpen, dan bij een kerkgebouw. Daar zullen eerder stijl, gaafheid van details, esthetische kwaliteiten en geschiedkundige aanknopingspunten de doorslag geven. Bij monumenten van jongere datum zijn op hun beurt bouwtype, techniek, vormgeving, architect en sociaal-historische betekenis weer het meest van belang.

De samenhang met de omgeving heeft bij de beoordeling een grote - zo niet dominerende - rol gespeeld. Objecten als daglonershuizen, weverswoningen, smidsen e.d., ontleen vooral daaraan vaak hun bijzondere waarde. Een op zich interessant object, dat als laatste getuige de herinnering oproept aan een overigens verder geheel verstoorte situatie, scoort doorgaans minder hoog, dan een object dat deel uitmaakt van een karakteristieke, betrekkelijk ongerept gebleven omgeving. Daarentegen zal een in detail aangetaste reeks gebouwen, die een onderdeel vormt van een qua maat en schaal nog goed bewaarde en interessante structuur, op grond daarvan in deze inventarisatie juist worden meegenomen. Ten slotte heeft, zoals men begrijpen zal, ook de zeldzaamheidswaarde van een object of nederzettingstype bij de afwegingen meegespeeld. Onnodig te zeggen dat genoemde criteria niet alleen van belang zijn in het kader van deze inventarisatie. Zij spelen een cruciale rol bij het

concrete monumentenbeleid van de provincie Noord-Brabant: bij het bepalen van de prioriteiten voor het behoud* van cultuurhistorisch waardevolle objecten en het ontwikkelen van het daarvoor meest geëigende instrumentarium.

* Naast genoemde criteria zullen in de praktijk ook andere factoren (bouwkundige staat, mogelijkheden tot functiewaardering, beschikbare middelen e.d.) het eventuele behoud van cultuurhistorisch waardevolle objecten bepalen.

3. WERKWIJZE

Bij het in kaart brengen en beschrijven van de verschillende cultuurhistorisch waardevolle objecten, met het doel een overzicht te geven van wat in de provincie op dit gebied bewaard is gebleven, werden de samenstellers met een aantal beperkingen geconfronteerd.

Om te beginnen was het met de beschikbare mankracht en financiële middelen, gelet ook op het tijdsbestek waarbinnen de werkzaamheden moesten worden afgerond, nauwelijks mogelijk uitvoerig bronnenonderzoek te verrichten naar de geschiedenis van een bepaald gebied. Men was voornamelijk aangewezen op de beschikbare informatie, die doorgaans schaars aanwezig en bovendien niet altijd even betrouwbaar bleek.

Daarnaast waren er ook problemen van meer praktische aard. Zo leende, vooral in dicht bebouwde kommen, de situatie er zich niet altijd voor om bijvoorbeeld alle gevels van een gebouw nauwgezet te bestuderen. Voor interieurs gold dit in nog sterkere mate; deze konden slechts bij hoge uitzondering worden bezichtigd. In verband daarmee kan het hier gepresenteerde materiaal slechts een indruk geven - zij het dan ook een redelijk verantwoorde - van de in de gebouwde omgeving aanwezige waarden, die voorwerp van monumentenzorg kunnen zijn en die bij planologische beslissingen in de beschouwing moeten worden betrokken.

Bij het bestuderen en beschrijven van de objecten is, zoals al aangestipt, de samenhang met de directe omgeving en met de nederzetting als geheel voortdurend goed in het oog gehouden. Een object kan, als deel én als exponent van een groter geheel, immers niet adequaat worden beschreven, als dit totaalbeeld bij de onderzoeker ontbreekt.

Belangrijke aanknopingspunten voor dit totaalbeeld vormen onder meer de specifieke kenmerken van de omgeving (hoogteligging, reliëf, perceelsvorm, bodemgebruik e.d.), die een rol hebben gespeeld met betrekking tot de plaats en aard van de nederzetting. Zo is er een hemelsbreed verschil tussen het landbouwgebied in de polders van Noordwest-Brabant en, om wat te noemen, een Kempens akkerdorp. In het eerste geval domineert het open, vlakke land, met zijn grote, verspreid gelegen boerehoeven; in het tweede geval hebben we te maken met een veel kleinschaliger akkerstructuur met een lint van boerderijen, gelegen op de oeverwallen van beken.

Behalve het onderkennen van verschillen in "decor", is ook het bepalen van de invloed daarop van historische en sociaal-economische factoren - als conjunctuur, machts patronen, bestaansmiddelen, verkeersbindingen enz. - van groot belang voor het invullen van dat totaalbeeld. Een goed voorbeeld daarvan is Vught, dat zijn vorm met Markt en stationsbuurt kreeg onder invloed van de oude hoofdwegen tussen Eindhoven, Den Bosch en Tilburg, alsmede de latere spoorlijn. En ten slotte kan ook literatuur over een gebied en de daarbinnen gelegen nederzettingen een - zij het vaak globaal- beeld geven van de dominanten die bij de ontwikkeling daarvan een rol hebben gespeeld.

Al dit materiaal te zamen vormt als het ware een soort "onderlegger", die in meerdere of mindere mate houvast biedt bij het verwerven van inzicht in hetgeen als karakteristiek mag worden aangemerkt.

In dit verband zijn ook oude kaarten van belang, vooral de sinds ca. 1830 gepubliceerde topografische kaarten 1:25.000 en 1:50.000. Deze zijn namelijk direct vergelijkbaar met de huidige stafkaarten van dezelfde schaal en geven daardoor een goed beeld van het veranderingsproces dat zowel nederzettingen als landschap in de loop der tijd hebben ondergaan.

Overigens is het patroon dat uit het bestuderen en vergelijken van deze kaarten naar voren kwam, steeds ter plekke aangevuld met eigen waarnemingen met betrekking tot stratenpatroon, bebouwing en beplanting.

In hoeverre is, ondanks de hier gekozen opzet, waarbij een aantal concrete criteria als uitgangspunten dienen, toch niet het gevaar aanwezig dat er bepaalde subjectieve elementen in de beoordeling sluipen?

Degene die de inventarisatie uitvoert, maakt uit wat hij wel en niet documenteert. Hij wordt daarbij geleid door zijn kennis van de historische karakteristiek van de nederzetting. Welke elementen bepalen het eigen -specifieke- karakter daarvan? Is dit "eigene" nog afleesbaar aan bebouwing of omgeving, en in hoeverre is het door veranderingen verstoord?

Het zal duidelijk zijn dat alleen al dit deel van het afwegingsproces niet geheel objectief kan zijn. Het wordt immers niet alleen bepaald door de doelstelling van het onderzoek, maar ook de persoon van de inventarisator en de tijd waarvan hij het product is.

Tegelijkertijd echter mag men erop vertrouwen dat de systematiek en de criteria die aan dit onderzoek ten grondslag liggen, een zekere garantie bieden dat persoonlijke voorkeuren bij de beoordeling uiteindelijk nergens de boventoon voeren.

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op het verband tussen de ruimtelijke vorm van de nederzetting en de geomorfologische en landschappelijke context waarin zij geplaatst moet worden. Aansluitend volgt een schets van de karakteristieke bebouwingstypen en groenelementen.

In het daarop volgende hoofdstuk worden de verschillende objecten alfabetisch per straat behandeld. Straten die zich onderscheiden door een duidelijke samenhang van de daarin gelegen objecten, worden in voorkomende gevallen bovendien afzonderlijk beschreven.

Per object worden vermeld: huisnummer, algemene typering, geschatte bouwdatum, exacte bouwdatum*. (b.v. blijkens muurankers, jaarsteen, literatuurvermelding), data van belangrijke wijzigingen, de aanwezigheid van eventuele artefacten, zoals stootstenen, hekpalen e.d., bijgebouwen (met vermelding van eventueel afwijkende datering), groenelementen (waarbij oudere bomen met opgave stamomtrek), eventuele opmerkingen over details of bijzondere onderdelen**.

Iedere inventarisatie bevat bovendien één of meer kaarten van het onderzoeksgebied, schaal 1:10.000 (bij dichtere bebouwing ook uitsneden met schaal ca. 1:5.000). Daarop zijn de volgende zaken aangegeven:

- geïnventariseerde objecten met cultuurhistorische betekenis (zwarte stip)
- beschermde monumenten (zwarte stip met cirkel)
- straatnamen en huisnummers
- gemeentegrenzen
- dijken, waterlopen en steilranden
- oude wegenpatronen en oude akkerbodems met een humusdikte van minimaal 50 cm (globaal aangegeven).

Beschermde stads- en dorpsgezichten, alsook landgoederen, zijn eveneens aangegeven. Groepen gebouwen die een karakteristiek geheel vormen of die deel uitmaken van een interessant nederzettingstype, zijn omlijd.

* In tegenstelling tot de geschatte bouwdatum is de exacte bouwdatum in de tekst steeds onderstreept aangegeven.

** Voor zover het rijksmonumenten betreft, zijn de beschrijvingen ontleend aan de officiële monumentenlijst, zo nodig onderzijds aangevuld (aangegeven met N.B.).

4. HISTORISCHE KARAKTERISTIEK VAN DE GEMEENTE HUIJBERGEN

Landschap

De gemeente Huijbergen bevat de gehuchten/buurtschappen Eiland, Overberg, Schoelieberg en Zuidhoef.

In het noorden loopt de gemeentegrens met Bergen op Zoom en Wouw door gemengde bossen met loof- en naaldhout. In het beekdal van de Weverbeek aan de oostkant van de gemeente ligt de grillige rijksgrens met België. Dwars door de gemengde bossen van Staartse Heide ligt de rechte zuidelijke grens met Ossendrecht. Woensdrecht met het dorp Hoogerheide grenst aan de westkant van de gemeente, terwijl de westelijke grens van Huijbergen met de gemeente Woensdrecht loopt door gemengde bossen op stuifduinen.

Ten westen van de kern van de gemeente loopt de Blikloop, ten oosten de Weverbeek, die beide uitkomen in de turfvaart Zoom naar Bergen op Zoom. Beide zijn restanten van turfvaarten. In het uiterste noord-westen van de gemeente ligt een klein ven tegen de Moerkantsebaan.

Door de aanwezigheid van stuifduinen, is er sprake van sterke hoogteverschillen in het landschap. In het noorden liggen Overberg en Schoelieberg tussen 12,5 en 18 m. boven N.A.P. In het midden van de gemeente verloopt dit van 17 tot 20 m. boven N.A.P.

Ten oosten van de kom van Huijbergen vormt de Pilberg met zijn 32 m. het hoogste punt van de gemeente. De Staartse Duinen in het zuiden variëren van 20 tot 28 m. boven N.A.P.

De bodem bestaat in hoofdzaak uit rivierafzettingen van vóór de laatste ijstijd, bedekt met zandlagen van tijdens en na de ijstijd, lage landduinen met bijbehorende vlakten en laagten met hierop terrasafzettingen bedekt met dekzand en zo ook glooiing in terrasafzettingen bedekt met dekzand, verder zijn er niet moerassige laagten zonder randwal en dalvormige laagten zonder veenvorming.

Het landschap in de gemeente valt uiteen in de volgende elementen:

- a. De bebouwde kom van Huijbergen en omliggende gehuchten, in hoofdzaak liggend op de vroegere akkerbodems.
- b. De onbebouwde akkerbodems, die als een krans rond de dorpskern liggen en een gedeelte van de beboste stuifduinen insluiten. Deze hebben vaak nog een geheel of gedeeltelijk middeleeuwse inrichting. Sedert 1900 is de perceleer- ring matig veranderd.
- c. Het grotendeels in de 19e eeuw met naald- en loofhout beplante vroegere heide- en stuifduingebied.
- d. Gras- en hooilanden, gedeeltelijk liggend op de hoge akkerbodems.
- e. In het uiterste noorden en zuiden van de gemeente restanten van heide.
- e. Ten zuiden van de kern enige houtwallen of brede houtranden.

Fraai zijn de overgangen in het landschap tussen geaccidenteerde en vlakkere gebieden, door de relaties tussen bodemgebruik en reliëf enerzijds en nederzettingen en cultuurgrond anderzijds bij Pilberg, Staartse Duinen, Eiland en Overberg.

Nederzettingen

De gemeente Huijbergen bestaat uit de kern met de gehuchten en buurtschappen Eiland, Overberg en Schoelieberg. Sinds 1264 is er sprake van een gebied dat Huijbergen wordt genoemd. Oorspronkelijk behoorde het tot het land van Breda. Hierna wordt het gesplitst in twee gebieden. Het hoort dan bij het land van Bergen op Zoom, dat in 1533 het markiezaat wordt genoemd. In 1278 worden belangrijke delen van het grondgebied geschonken aan de kloosterorde der Wilhelmiëten. Deze orde stichtte daar een klooster en brachten de woeste gronden in cultuur. Tevens kreeg zij de rechten op het gebied van belastingen, bestuur en rechtspraak. Rond dit klooster ontstond het dorp Huijbergen. Evenals de dorpen Berne en Hooydonk is Huijbergen een oud kloosterdorp.

Het klooster heeft een belangrijke rol gespeeld zowel op het gebied van de godsdienst als ook in onderwijszaken. In 1847 worden alle rechten van de Wilhelmiëtenorde overgegeven aan de inmiddels opgerichte kloosterorde der Broeders van O.L. Vrouw Onbevleete Ontvangenis, die in de volksmond "Broeders van Huijbergen" worden genoemd. In eerste instantie starten zij met een weeshuis in het voormalige klooster. Later groeit dit uit tot een kostschool, gecombineerd met een onderwijsinstituut, genaamd "St. Marie".

Bij de terugtrekking van de Duitsers op het einde van de tweede wereldoorlog worden belangrijke delen van de dorpskom en het grootste gedeelte van het klooster vernietigd.

Na de oorlog wordt de kern hersteld en "St. Marie" opnieuw opgebouwd en uitgebreid tot de huidige omvang. Het dorp heeft hierdoor een overwegend naoorlogs karakter, maar bewaart de hoofdlijnen van het oude wegenpatroon. Vanaf de 13e eeuw hebben veenconsessies geleid tot de openlegging van het gebied. Turfvaarten werden gegraven.

De buurtschappen Overberg en Schoelieberg bestaan uit verspreide boerderijen op de overgang van hoger bosgebied naar de lagere weilanden. Eiland ligt in het zuidelijke akkergebied, en is genoemd naar een eiland dat in 1867 in elk geval nog aanwezig was, maar nu geheel verdwenen is.

Bebouwing en groenelementen

Boerderijen

De oudste en fraaiste boerderij in Huijbergen is Staartsestraat 47, dateert uit het midden van de 17e eeuw, een langgevelboerderij die in de zeventiger jaren is verbouwd tot woonhuis.

Schoeliebergseweg 6 is eveneens een langgevelboerderij, daterend uit 1724 en in de tweede helft van de 19e eeuw vergroot. In de bijgebouwen een knechtenhuis annex bakhuis en varkenshok.

Ook de andere boerderijen zijn op een enkele uitzondering na alle van het langgeveltype gebouwd in het vierde kwart van de 19e eeuw en het begin der twintigste eeuw ze aangepast aan een moderne bedrijfsvoering. In de meeste gevallen hebben de bijbehorende schuren, bakhuizen en karschops. Vermeldenswaardig is de schuur van de boerderij Bredestraat 1, deze bevat ook een oorspronkelijk knechtenhuis aan de kopkant.

De boerderij Bredestraat 3 heeft een vrijstaand woonhuis met deftige voorgevel met speklagen en kroonlijst.

Staartsestraat 2 heeft op het erf een vrijstaand dubbel koetshuis bij de boerderij uit 1898.

Eenvoudige boerenhuizen zijn onder andere Bergsestraat 6, 15, 48 en 54 en Westerstraat 49 en 61, uit het vierde kwart van de 19e eeuw. Bergsestraat 6 is vermoedelijk ouder. Een karakteristiek boerenbedrijfsgebouw staat achter het gemeentehuis, gedeeltelijk behorende bij de huizen Bergstraat 6 en 8.

Woonhuizen

Huizen in electische stijl voorzien van een rijke decoratieve gevelversiering in pleister en stuc zijn Dorpsstraat 17 en Hollandseweg 8, beide van rond de eeuwwisseling.

De meest sobere uitvoering van deze stijl laten de karakteristieke kleinere woonhuizen Westerstraat 10, 27 en 47 zien. Door middel van horizontale stucbanden in de voorgevels, van een diamantkop voorziene sluitstenen in de segmentboog boven de muuropeningen en stoepen voorzien van geblokte tegels worden deze gevels verrijkt. Dit geldt ook voor het café in de Boomstraat 32. Echter hier is ook gebruik gemaakt van kleurnuances in de baksteen. Zie ook de bef onder de empire-vensters.

Karakteristiek zijn ook de huizen Westerstraat 6, 12, 14, 33 en 36 van ca. 1915 uit baksteen met siermetselwerk. Ze hebben een portiek bij de voordeur, zijn drie traveëen breed met zadel- of mansardedak en ook een frontale stoep met geblokte tegels.

In de kom van het dorp heeft een bierbrouwerij gestaan, slechts het fraaie woonhuis met aangebouwd koetshuis resteert (vierde kwart 19e eeuw) aan Dorpsstraat 3.5. Ook hier bevat het woongedeelte van het huis electische stijkenmerken, waaronder de kroonlijst met fries en consoles, hoekpilasters en risalerende ingangspartij.

Kerkelijke gebouwen

In het centrum van Huijbergen staat de katholieke H. Maria Hemelvaart kerk uit 1952 van architect W.J. Bunnik, in een mengeling van neo-vroegchristelijke en neo-romaanse stijl opgetrokken.

Verder is van belang het kloostercomplex van de Broeders van Huijbergen, uit derde kwart van de 20ste eeuw van architecten Hurks, Sadee en Bruyn. Het vervangt een ouder klooster dat in 1944 grotendeels werd verwoest. De nieuwbouw staat op de plaats van het middeleeuwse Wilhelmietenklooster. Tot het complex behoren o.a. een juvenaat uit 1958 en 1974, het voormalige noviciaat "Alverno" met kapel uit 1935 en 1980 (nu Karmelietenklooster) en verder het internaat-complex met aula en kapel. Van het oorspronkelijke Wilhelmietenklooster is het voormalige poortgebouw uit 1610 en 1975 bewaard gebleven. Hierin is nu het Wilhelmietenmuseum gevestigd.

Bij het huidige Karmelietenklooster ligt het oude kloosterkerkhof met gietijzeren kruisen en calvariegroep. Naast de kerk twee hardstenen grafmonumenten uit het vierde kwart van de 19e eeuw.

Aan de Hollandse weg een eenvoudig bakstenen mariakapelletje uit de vijftiger jaren.

Openbare gebouwen

Lagere school met bovenmeestershuis in chaletstijl aan de Staartsestraat 4 en 6.

Bedrijfsgebouwen

Van belang is de ronde stenen bergkorenmolen aan de Bergsestraat uit 1862. In een van de torens van het internaatscomplex van de Broeders van Huijbergen bevindt zich een particuliere watertoren. Het klooster had zijn eigen watervoorziening.

Groenelementen

De oorspronkelijke erfbeplanting bij de boerderijen is grotendeels verdwenen. Slechts restanten van hagen en kleine boomgaarden zijn nog aanwezig en hier en daar een snoeilinde. De erfbeplanting Staartsestraat 47 maakt hierop, met zijn drie lindes van ca. 2.20 m. omtrek een uitzondering.

De oprijlaan bij het Wilhelmiëtenmuseum met zijn twintig beuken van ca. 2.50 m. en zes eiken van 2.20 m. omtrek is voor Huijbergen uitzonderlijk en gaaf.